

НАДМОГИЛЬНА ПОХВАЛА ТЮРЛЮПЕНОВІ

Предків імена в Тюрпена!
Маймо подив, подив, подив
для простоти Тюрлюпена.

Хай живе бідняк, мій друг.
Всяк наслідуй на здоров'я
Тюрлюпанів гордий дух.

Слав побідників — і навіть
золото положим ми.
— Я б мав свій театр
знеславити?

Слава переможеним!
— Так? Тоді в тюрму,
та миттю!

— Ах!

Пане, йду, вона все жде нас.
Ну, беріть, беріть, беріте
Мужній приклад з Тюрлюпена!
— Ось Лойолі заступництво.
— Ні, тьху на тих чорних, тьху.
Поміж нами суперництво
в комедійному фаху.
Бог Марії Алякоки

Ах!

Стільки ж варт, що й Зевс,
що здох.
Будь, щитом нам по всі роки —
Тюрлюпенів бог!
Подвиг шануєм, ближні,
Ушануймо й помилки.
Мати в його тепла й ніжна,
Син ти ніжний і палкий.
Райське яблуко пра-мати

Ах!

Він розгриз до зеренця.
То ж поставимо, поставим
Тюрлюпену гробівця.

Переклав В. Бобинський

П

О

...

О

П

ПРОРОЧИЙ дар я з літ дитячих маю
і про майбутнє з богом говорив.
В старовину колись розливсь без краю
Такий потоп, що всіх владик втопив.
Так і тепер з прибоїв Океану
Усюди хвилі постають страшні!
Відповідають: сієш ти оману.

Гей, королі, спочинете на дні!

У чому ж, боже, їх була провина!
Закони їх вславляти хтось навчав,
Як нагиалась перед ними спина,
То ми самі своїх зрікались прав.
Та піднеслися невгамовні води
На тих, що знали лиш безжурні дні.
В новий ковчег не пустять їх народи.

Гей, королі, спочинете на дні!

Що говориш хвилям? Син чорнявий Хама,
Царьок півголий заклика мерщій:
„Мої боги розправляться із вами
І хай прибуток збільшиться мій!“
Із цим царьком гендлюють всі пірати,
Він на підданцях знається в ціні,
Щоб з нами цукром добре торгувати.

Гей, королі, спочинете на дні!

Султан азійський кличе слуг сердитий,
До всіх жінок і євнухів кричить.
Із їхніх тіл бажає спорудити
Загату, щоби хвилі не пустить.
В своїм сералі, де пишнота сяє,
Звідкіль розбіглись вартіві грізні,
Він палить, п'є, він голови стинає.

Гей, королі, спочинете на дні!

Даремно просять владарі Європи,
Щоб бог з'явився у зловісній тьмі
І врятував їх знову від потопа.
А бог до них: „пливіть лишень самі!“
Та Океан вже заливає трони,
Тверда підпора зникла в далені.
Згодяться тільки для монет корони.

Гей, королі, спочинете на дні!

Хто ж Океан цей, розкажи, пророче!
— Народи, всі, хто з голоду й від ран
Раніш вмирав, але тепер не хоче,
Щоб десь над ним порядкував тиран.
Втримати нас ніхто вже не здолає,
Збирались довго хвилі ці буйні.
А потім сонце в тихий день засяє.

Гей, королі, спочинете на дні!

Переклад П. Филиповича

ПЕТРО КОЛЕСНИК

П'Є Р-Ж А Н Б Е Р А Н Ж Е

(До 75-річчя зо дня смерти)

„... Уже сами поэты такого поэта
В дни особо рабочие, вдохновенно ударные,
Когда все в напряжении, в героической
борьбе,

Поминки сердечные и благородные
Знаменательны сами уже по себе.
Знаменательны как показатель грохочущей,
Стихийной, kloчущей,
Живой, вулканической,
Сверхтитанической,
Неукротимой
И ни с чем несравнимой
По своей, все преграды сметающей,
Бурности —
*Растущей и крепнущей
Пролетарской культуры*“.

Д. Бедний

I

П'ЄР-ЖАН БЕРАНЖЕ — великий політичний сатирик першої половини XIX століття, представник революційної дрібної буржуазії.

В час, коли імперіалістична буржуазія намагається вийти з загальної кризи всієї капіталістичної системи коштом мільйонів трудящих мас, коштом нових воєн, організації контрреволюційних провокацій, скерованих проти Радянського союзу, 75-річчя з дня смерти Беранже має стати днем організованої боротьби трудящих мас усього світу за Радянський союз, проти міжнародної контрреволюції, за революційний вихід з кризи під прапорами комуністичного інтернаціоналу,

75-річчя з дня смерти Беранже має стати також днем ще більшої консолідації революційних письменників Європи й Америки, представників роздавленої капіталістичною кризою дрібної буржуазії на боротьбу за Радянський союз, за соціалістичне будівництво, проти інтервенції.

Беранже жив в епоху революційних бур, що охопили було Францію наприкінці XVIII і першої половини XIX століття. Це був період найускладненіших соціальних процесів і класових зрушень, це був час, коли у боротьбі проти феодальної аристократії, за свою диктатуру велика французька буржуазія віткнулась з інтересами революційної дрібної буржуазії і молодого ще тоді пролетаріату.

Щоб зрозуміти політичну роль творчості Беранже, треба знати той путь, який пройшла дрібна буржуазія Франції од Великої французької революції до Комуні 1871 року.

Дрібна буржуазія Франції, оберігаючи ідеї демократичної республіки, не тільки йшла на бій проти феодальної аристократії, а ставала в опозицію і проти Наполеона й проти Луї-Філіпа. Опозиційні настрої дрібної буржуазії й відбив Беранже в своїй творчості.

Найвищою агітаційною силою, політичною загостреностю і разом популярністю набуває пісня Беранже в епоху реставрації. Пісня Беранже стає масовою піснею, піснею революційно настроєної „вулиці“, міського передмістя. Урядові Людовика XVIII доводилося вживати масових репресій і переслідувань. Пісні-стріли Беранже викликали ненависть до короля, уряду, церкви. Щоб уявити вплив Беранже на маси, досить нагадати ті два судові процеси, що їх вчинив буржуазний суд над Беранже та його творчістю.

1821 року вийшло повторне видання першого тому його пісень. За вироком суду Беранже було ув'язнено, але цей вирок винесено було під обурливий протест кількатисячної юрби паризької бідноти.

1828 року вийшов IV том пісень Беранже і знову уряд потяг автора до суду. Це був суд не особи, це був суд революційної пісні, що в устах масового натовпу ставала грізною й небезпечною.

Прокурор Маршанжі виніс вирок над революційною піснею Беранже і в ненависті класовій до мас, що цю пісню підхоплювала, як гасло боротьби, дав правильну оцінку цієї пісні. „Пользуясь предоставленной ей (пісні—П. К.) (безнаказанностью, бунтовщики не раз во время революции заставляли песню служить им, делали ее соотрудницей смуты и их смелой и желчной критики. С этих пор нечестивый сарказм заменил наивное веселие, смертная ненависть заменила избрательную насмешливость, скоро они превратили песню в зачинщика анархии и муза народной песни стала одной из фурий гражданского раздора“ (цитую за А. Гатовым—П. К.).

Та ув'язнення не залякало Беранже. У в'язниці він пише ще більш, політично загостреніші пісні („Мій карнавал“, „Червоний чоловічок“). На реставрацію Бурбонів Беранже відповів „Реставрацією пісні“ („Реставрація пісні“, „Потоп“).

Бій був даний в липневі дні 1930 року, коли ліберальна буржуазія використала у своїх цілях маси дрібної буржуазії. Беранже рішуче відкидає будь-які зв'язки з лібералами типу Лафіта, не йде на приманку ліберальної буржуазії, але й не переходить остаточно на бік пролетаріату. В робітничу революцію 1848 року Беранже залишається вірний своїм дрібно-буржуазним ідеалам справедливості й робітничому рухові тільки співчував. За рік після липневих подій 1930 року лонські ткачі счинили героїчне проти буржуазії повстання (1831 рік). Беранже проходить осторонь цих подій. Проте, пісні його й перед революцією 1848 р. користувалися величезною популярністю в масах. Так, Маркс у своєму листі до Енгельса з 16-VIII 1846 року згадує про заборону поліції співати пісні Беранже. В 40 роках поет почав відходити від боротьби, почав замовкати.

II

Але не тільки у Франції, в період революційних заколотів, пісні Беранже були бойовим кличем, були гострою зброєю в класовій боротьбі з контрреволюційною буржуазією й дворянством.

Революційна демократія 50, 60 і 70 років у Росії скористалася з політичної сатири Беранже для революційного розв'язання тих протиріч, що склалися в епоху так званих „Великих реформ“. У перекладах і переробках Курочкіна пісні Беранже стали гострою зброєю проти самодержавства, проти контрреволюційної форми ліквідації кріпаччини. Пісні Беранже, пристосовані до умов тодішньої російської дійсності, в переробках Курочкіна стали по суті новотворами. Затиснутий жорстокими умовами царсько-жандарської цензури, Курочкін примушений був багато речей зовсім не друкувати, або змінювати.

Про величезний успіх серед революційно настроєної російської різночинної інтелігенції пісень-арлекнад Беранже—Курочкіна свідчить хоч би такий факт. Чиновник особливих доручень при міністрі внутрішніх справ граф Капніст писав тоді: „Обладая легким, гибким и звучным стихом Курочкин посвятил себя преимущественно не переводам, а переложке на русский язык песен Беранже. Сохраняя дух подлинника, он очень легко умеет применять разные куплеты Беранже к нашим современным обстоятельствам, так что в сущности Беранже является только сильным орудием и под прикрытием его имени Курочкин преследует свои цели. Например, известно, как последнее время пристрастно смотрит периодическая литература наша на отношения нашего дворянского

есловия к народу. Г. Курочкин, принадлежа к гонителям высших слоев нашего общества, переводит известную пьесу Беранже „Маркиз де Караба“.

Цей чиновний „господин искаріотов“, адепт полідайського патріотизму, як і в свій час прокурор Маршанжі, схопив революційну суть літературної роботи Курочкина і тих людей, настрої і сподівання яких він в 60 роках висловлював.

„Тише, тише, господа,
Господин искаріотов
Приближается сюда“.

Ці слова не були звичайним перекладом. Вони були гостро отруйною стрілою в обличчя капістів, що намагалися одурочити трудящі маси „кукольною комедією“, „великих реформ“.

В роки жорстокої реакції (80-ті роки і пізніше) дрібно-буржуазна націоналістична інтелігенція на Україні у боротьбі проти царської реакції і її русофікаторської політики, використовувала у перекладах, переробках і переспівах сатиричну поезію Беранже. Так, численні сатири В. Самійленка („Ідеальний публіцист“, „Божий приклад“, „Патріот Іван“, „На печі“, „Цар Горох“ і інші) мають посередній чи безпосередній зв'язок з нею.

III

Беранже не міг стати на позицію пролетарської революційності і позитивний його суспільний ідеал, в кращому разі, входив своїм корінням в утопічний соціалізм Сен Сімона, Фур'є, Анфантана. Не більше. Проте, на вулку буржуазного лібералізму він не попав, а зберіг свою ненависть до нього. Беранже наприкінці життя став *найближчим вчителем і помічником молодой робітничої поезії*. Його приміщення стало тим осередком, де збиралися молоді робітники поети, де вони завжди мали не тільки літературну, а навіть моральну і матеріальну підтримку.

Маю, Моро, Ляпуант, Понсі, Мерс'є, Буайє, Дюпон, ткачі, чоботарі, кравці, теслярі, кам'ярі—поети зазнали в тій чи іншій мірі впливу політичної сатири. Беранже. Завітавши до паризького чоботаря Ляпуанта, старий Беранже сказав: „Я прийшов сказати вам, що ви—поет!“

Представник революційної дрібної буржуазії—Беранже, заперечуючи буржуазний лад, перший визнав усі права за робітничою поезією.

Симпатії до обуреної бідноти і ненависть до великої буржуазії не пройшли для Беранже даремно. Не обеззброївши його лідемірною „пошаною“, „славою“. буржуазія руками своїх льокаїв почала хоронити Беранже, як це було в Росії з Курочкиним і багатьма іншими, а на Україні з Шевченком. Жюль-Жанен, Лермьє, Сен-Бев, Густав Ленсов, Жорж Пелісьє, Брюнет'єр і інші взялися опошляти, висміювати Беранже.

Руками продажних писак під брилами „фундаментальних історій літератури“, буржуазія намагалася зовсім похоронити революційну літературу всіх епох і всіх народів, а тим більше перші паростки робітничої творчості, переводячи всіх їх в штат „другорядних“, отже й „не вартих уваги“ письменників. Так, на жаль, і в наших радянських виданнях „Історій літератури“ ця тенденція не вижита. А пора б цей мур розвалити силами нашого марксо-ленинського літературознавства.

Позитивні погляди Беранже, як я вже зазначив вище, цілком вкладаються в рамки дрібно-буржуазної ідеології. Це—проповідь праяздя, дружби, справедливості, любови до людей, це опоетизування сільського й ремісничого труда, дрібних інтимних радощів і утіх. Це друга сторона його гострої політичної сатири, його безстрашної критики ворогів „бідноти“. Класової боротьби пролетаріату з буржуазією Беранже не визнавав чи точніше—не розумів її. Все ж Беранже є великий попередник перших пролетарських поетів, бійців Паризької комуні—Ежена Пот'є (автор „Інтернаціонала“) і Жана-Батіста Клемана. Через ранню робітничу поезію, що виростала і формувалась в органічному зв'язку з піснями Беранже, йде пряма путь до поетів першої пролетарської революції.

І К У Л И К

Голова Оргкомітету
Сп. Рад. Письм. України

НОВИЙ ЕТАП РАДЯНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ*

ПЕРШИЙ пленум організаційного комітету всеукраїнської спілки радянських письменників оголошується відкритим. Створення волею комуністичної партії більшовиків організаційного комітету, що склад його визначила нарада представників колишніх літературних організацій УСРР, знаменує собою справді новий етап, початок нової доби в розвитку радянської соціалістичної літератури на Україні, справжній злам на літературній ділянці культурної революції. Це насамперед треба кожному з нас усвідомити, чим керуватися в подальшій нашій роботі, про це треба пам'ятати й тому, хто не зрозумів суті постанови ЦК ВКП(б) з 23 квітня ц. р., тим хто наївно думає, що нічого особливого не трапилось, що можна й далі працювати „по старинке“, і далі повторювати помилки керівництва ВОАП, ВУСПП — групування, сектанство, адміністрування в літературі, голубельну критику, нехтуючи той злам, що його ми маємо останнім часом серед радянської технічної інтелігенції. Той, хто думає, що в постанові ЦК ВКП(б) з 23 квітня ц. р. немає нічого нового, той дуже помиляється. Ця постанова справді нова для нас, але не несподівана.

Чи не найхарактерніші ознаки більшовицького керівництва, що містять у собі суть цього керівництва, полягають у таких двох моментах. *По-перше, вміння передбачати* на основі марксо-ленінської аналізи тих конкретних умов та чинників, з якими ми зустрічаємося, передбачати, щоб своєю активною участю в процесах змінювати ці умови і домагатися здійснення нашої мети. Тут годилося б навести кілька рядків з розмови тов. Сталіна з німецьким письменником Людвігом, оголошеної у числі 8 „Більшовика“. Відповідаючи на одне з запитань Людвіга тов. Сталін сказав:

„У Маркса, в його „Ницште философии“ и других произведений вы можете найти слова о том, что именно люди делают историю. Но, конечно, люди делают историю не так, как им подсказывает какая-нибудь фантазия, не так, как им придет в голову. Каждое новое поколение встречается с определенными условиями, уже имевшимися в готовом виде в момент, когда это поколение народилось. И великие люди стоят чего-нибудь только постольку, поскольку они умеют правильно понять эти условия, понять, как их изменить. Если они этих условий не понимают и хотят эти условия изменить так, как им подсказывает их фантазия, то они, эти люди, попадают в положение Дон Кихота. Таким образом, как раз по Марксу вовсе не следует противопоставлять людей условиям. Именно люди, но лишь поскольку они правильно понимают условия, которые они застали в готовом виде, и лишь поскольку они понимают, как эти условия изменить, — делают историю“.

Другий з цих моментів це — вміння давати чітке практичне й конкретне оформлення тих настроїв та умов, прагнень та висновків, що виникають у масах у зламні моменти. Зокрема в цьому вмінні давати конкретні практичні оформлення тому, що виникає в масах, що назріло, здається, саме собою — полягала одна з ознак геніальності Леніна, ця ж ознака характерна і для керівництва т. Сталіна. Часто-

* Вступна промова на першому пленумі Оргкомітету.

густо, коли оголошували нову промову тов. Леніна, новий декрет уряду, чи постанову партії, то здавалося не одному з нас, що це ж само собою зрозуміло, це ж і є те, про що ми самі думали, що повинно було бути. Повністю це стосується й ухвали ЦК ВКП(б) з 23 квітня ц. р.

Знову кажу — ця ухвала, безперечно, нова. Вона дає нам ті нові директиви й настанови, що їх ми повинні здійснити для того, щоб ліквідувати відставання літератури від загального рівня й розмаху соціалістичного будівництва по інших ділянках. Щоб піднести літературу на височінь завдань нашої доби, щоб залучити до активної участі в соціалістичному будівництві якнайширші кола письменників, які співчують радянській платформі і прагнуть будувати соціалізм.

Але ця ухвала не є несподівана, це — логічний висновок з постанов XVII партконференції, з потреби будувати безкласове соціалістичне суспільство, ліквідувати пережитки капіталізму не тільки в економіці, але й у свідомості людей. Ця ухвала є логічний висновок з шести історичних вказівок тов. Сталіна, зокрема з п'ятої його тези, де він говорить про злам, поворот, що стався в колах технічної інтелігенції. Це логічний висновок з нових умов, що вимагають по-новому працювати, по-новому керувати, з сучасного стану соціалістичного будівництва, нарешті, це певною мірою логічний висновок з того, що ВОАП, РАПП, ВУСПІ, „Молодіяк“ не зуміли своєчасно перебудувати своєї роботи, продовжували робити значні помилки, не зважаючи на неодноразові попередження ЦК партії, її Ц. О. — „Правди“, „Комуніста“.

Після постанови ЦК ВКП(б) з 23 квітня ц. р. нам доводиться часом чувати запитання — чи не заперечує ця постанова попередніх директив, що їх давала партія радянській літературі, зокрема постанов ЦК ВКП(б) з 1925 р. та Політбюро ЦК КП(б)У з 1927 р. про політику партії в галузі художньої літератури? На жаль, я не маю сьогодні змоги й часу докладно співставити й проаналізувати всі ці партійні документи, але обмежусь покищо тим, що скажу, що заперечення, або протиставлення тут аж ніяк не підходять. Постанови 1925-27 р. цілкомито вірні для того стану, який ми мали тоді на літературній ділянці. Але скільки в нас з того часу відбулися значні зміни, зокрема в галузі літератури, зміни, про які говорить і постанова з 23 квітня ц. р., то деякі моменти з попередніх постанов знімаються останньою директивою ЦК ВКП(б). Пошлюсь, наприклад, на 5-й пункт постанови з 1925 р.:

„Коли перед захопленням влади пролетарська партія розпалювала класову боротьбу й вела до того, щоб висадити в повітря ціле суспільство, то під час пролетарської диктатури перед пролетарською партією постає питання, як жити мирно с селянством і поволі переробляти його; питання про те, як дозволити певне співробітництво з буржуазією і поволі витискати її; питання про те, як поставити на службу революції технічну і всяку іншу інтелігенцію та одвоювати її ідеологічно в буржуазії.“

Отже, хоч класова боротьба не припиняється, але вона міняє свою форму, бо пролетаріят перед захопленням влади намагається зруйнувати дане суспільство, а під час своєї диктатури на перше місце виставляє мирно-організаторську роботу“.

Звичайно, тепер питання про співробітництво з буржуазією та повільне витискання її стоїть не так. На базі колосальних успіхів содбудівництва, що їх ми досягли за ленінським керівництвом компартії, ми від цієї політики умовної часткової співпраці з буржуазією перейшли спочатку до обмеження експлуаторських тенденцій куркуля, а потім і до ліквідації куркульні як класи на базі суцільної колективізації, дійшли останнього, кінцевого етапу НЕП'я. Щодо решти постанов цього пункту, то вони цілкомито залишаються в силі. Нарешті, XVII всесоюзна партконференція поставила перед нами завдання будувати безкласове соціалістичне суспільство. Ясно, товариші, що нові історичні завдання, які стоять перед нашою партією і всією радянською Україною, повинні змінити відповідним чином і ті завдання, що стоять перед нашою літературою, повинні змінити й організаційні форми літературних об'єднань, тим більше, що ті форми стали за гальмо для дальшого розвитку радянської літератури.

Але, як я вже казав, далеко не все здійснюється з того, що було в попередніх директивах партії. Питання про пролетарську літературу взагалі не знімається

постановленням завдання творити соціалістичну літературу. Протиставляти поняття пролетарського і соціалістичного — не можна. Робітнича класа звільняючи себе, звільняє ціле суспільство і таким чином інтереси пролетаріату спільні з інтересами цілого людства в майбутньому. Але, як цілком правильно було зазначено в керівній редакційній статті „Правди“ „На рівень нових задач“, не можна цілком отождествлювати пролетарську літературу переходової доби, соціалістичної по суті, з літературою безкласового соціалістичного суспільства і питання класової боротьби знімати ми не можемо. В певних районах за певних моментів і на певних ділянках загострення її буде і наприкінці другої п'ятилітки, як зазначають постанови XVII партконференції. Це стосується і соціалістичної літератури.

Ленін у проєкті резолюції про пролеткульт писав:

„У радянській робітничо-селянській республіці все поставлення справи освіти, як у політично-освітній галузі і взагалі, так і спеціально в галузі мистецтва, повинно бути просякнене духом класової боротьби пролетаріату за успішне здійснення цілей його диктатури, тобто за скинення буржуазії, за знищення клас, за усунення всякого визиску людини людиною“.

Отже, питання про відсіч різним спробам ворожих елементів намагатися руйнувати наше будівництво аж ніяк не знімається. Не знімається питання критики й самокритики, навпаки, ми повинні їх значно ширше й глибше розвинути, позбавивши групового намулу, піднести критику на принципову більшовицьку височину. В жодному разі не знімається питання про дальший розвиток такої надзвичайно важливої справи, як призов ударників з підприємств, колгоспів ВИШ'ів до літератури, про поглиблену активну роботу з цими ударниками.

Я про це кажу так докладно для того, щоб усі зрозуміли, що не можна відкидати все те позитивне, що робили зокрема ВОАП, ВУСПП, „Молодіяк“ та інші ліквідовані тепер літорганізації. Недаремно нарада представників колишніх літорганізацій, обираючи на Оргкомітет, зазначала про те, недаремно і в „Комуністі“ у керівній статті говориться про ті заслуги, що їх мав ВУСПП, провадивши класову боротьбу на літературному фронті, даючи відсіч всіляким спробам ворожих елементів (зокрема націоналістичних) просякати в радянську літературу, даючи зразки національної формою пролетарської змістом художньої літератури. Не можемо ми забути й того, що сказав тов. Косіор на XI З'їзді КП(б)У про ВУСПП, як про основну й найближчу до партії українську літературну організацію.

Але водночас ми не повинні забувати й про її величезні хиби, що їх припустилося керівництво ВУСПП, особливо останнім часом, не повинні забувати, що в різні часи і до різних груп письменників треба по-різному ставити вимоги щодо їхньої участі в класовій боротьбі, в боротьбі з опортунізмом та гнилим лібералізмом, по-різному їх критикувати.

Безглуздо було б думати, ніби постанова ЦК ВКП(б) 23 квітня ц. р. хоче літературу зробити аполітичною. Але треба сказати рішуче, що політика й політиканство — це дві речі зовсім різні. Цього не розумів дехто з керівництва ВУСПП і безпринципове політиканство та групове склочництво намагався виправдати вимогами нашої політики. *Політику ми повинні робити своєю художньою творчістю* насамперед. Дати високоякісну й ідейно і художньо літературу — оце наше неодмінне й центральне завдання. В загальному процесі соціалістичного будівництва й класової боротьби саме через нашу художню творчість ми повинні здійснювати вплив на широкі верстви трудящих, підносячи їхній продукційний ентузіазм, залучаючи до цієї активнішої соціалістичної праці. Ось у чому повинна полягати політика Спілки радянських письменників та її оргкомітет.

А звідси безпосередній висновок, що насамперед ми повинні створити умови, за яких найширші кола письменників, що співчують радянській платформі, що прагнуть брати участь у соціалістичному будівництві, включилися б до творчої художньої роботи на користь соціалізму.

Цього не розуміло керівництво ВОАП і ВУСПП, воно не зуміло створити такої атмосфери, таких умов, і в цьому його головна помилка. Некритично повторюючи помилки ВОАП'у з ету групових міркувань, з тих міркувань, що хоч вони й помиляються, але то, мовляв, свої люди, керівництво ВУСПП часто-густо припускалося такої поведінки, яка могла тільки відсахнути від нас чимало кваліфікованих письменників, щоб могли б дати значну користь соціалістичному будівництву. Непра-

вильне ставлення до комсомольської літератури, жонглявання термінологією діяту, залюкування попутників, голобельна критика, адміністрування в літературних справах — все це мало місце в практиці ВУСПП. Не хочу наводити багато прикладів, вони всім присутнім відомі, але досить згадати про таку „дрібницю“, як хоч би тон тих листів, що їх розсилає секретаріат ВУСПП навіть до своїх членів та гуртківчан. От, наприклад, сидючи в Кам'янці, одержуєш такого папірця. До ювілею ВУСПП чи це там для чогось потрібні фотографії та анкети письменників. І от до тебе пишуть: „Секретаріат ВУСПП пропонує Вам негайно з одержанням цього надіслати 2 фотографії“ і т. д. Такий грізний наказ, що, здається, спробуй невиконати і тебе... (з місця переривають — знімуть з секретаря Кам'янець-Подільського парткомітету!). Ні, такого права все таки секретаріат ВУСПП'у не мав, але звання пролетарського письменника за це в тебе напевно могли зняти (у залі сміх).

Наскільки й тепер постанови з 23 квітня ц. р. не зуміли усвідомити деякі товариші з ВУСППівського активу, зокрема рецензенти „Літгазети“, свідчить така деталь.

Тов. Городской щойно казав мені, що йому дуже важко випустити чергове число „Літературної Газети“, бо в портфелі редакції майже немає матеріалів, які б відповідали новим вимогам. Рецензії та критичні статті, що надходять останніми днями, позначаються такою ж голобельністю і „угробленством“, як і раніш, коли це дехто вважав за ознаку „хорошого тона“.

Про цю голобельну критику, що надто поширилась була останнім часом в органах ВУСПП, слід сказати декілька слів. Переглядаючи останні числа літературних журналів та „Літгазети“ — просто обурюєшся з цього цілковитого невіміння розрізняти — де справжній класовий ворог, а де радянський письменник, який просто девчому помиляється, чи не все собі як слід усвідомив, і замість дати рішучу відсіч ворогові і по-товариському допомогти людині, що помиляється, скорше усвідомити свою помилку і позбутися її, все скидали на одну купу і за ознаку стопроцентної пролетарської ортодоксальності вважалося — всім поспіш наліплювати налички фашистів, наддемівців, єфремовців — класових ворогів.

Помилково дехто з товаришів вважає, що мовляв, диференціація серед технічної інтелігенції вже закінчилась і тепер залишається тільки остаточно ізолювати ворогів та притягти друзів, — навпаки. На тлі колосального розмаху соціалістичного будівництва, на тлі велетенських перемог, що їх ми маємо, закінчуючи першу п'ятилітку, починається нове розшарування, нова диференціація серед технічної інтелігенції взагалі, а це треба поширити й на певні коли письменників. Досить згадати, що деякі з шкідників, засуджених на процесі промпартії, пізніше були нагороджені за користь, яку вони принесли союбдівництву. Коли говорити про літературну діянку, то можна б навести чимало прикладів, як колишні буржуазні письменники ставали на шлях попутників, попутники перетворювались на союзників пролетарської літератури. Цей процес у цілому, цей злам і має на думці 5-та з шести вказівок тов. Сталіна.

Цього не розуміло керівництво ВОАПП, намагаючись ставити питання так, що тепер нема попутників, що є мовляв, або союзники або вороги. За цю грубу помилку, що її повторював і ВУСПП, їм довелося зазнати гострої справедливої критики партійної преси. Питання про попутництво не тільки не знімається, завдання подальшої боротьби за те, щоб вирвати з-під впливу буржуазії письменників, які можуть стати радянськими, ставиться тепер значно категоричніше, ніж раніш. Коли ми бачимо деякий злам чи ознаки його в творчості письменника, наближення його до завдань нашої доби, ми повинні негайно це підхоплювати, поглиблювати цей процес і домагатись якнайскоршої перемоги в перетягненні його до нашого соціалістичного табору. Тим часом, хіба так чинили ВУСПП, „Молодіяк“, „Плуг“ тощо? Хіба так поводитися критичні кадри цих організацій?

Чи змінилося рішуче ставлення до тов. Остапа Вишні після того, як він дав таку корисну для нас річ, як „Запорожець за Дунаєм“? Чи відбито це критикою, як певний злам, як нове досягнення в його творчості? (Вишні: Знято з постановки у Молдавії, як контрреволюційну п'єсу). Значить, треба когось за це головосте зняти у Молдавії, і я певен, що ми цього доможemoся. У творчості тов. Бажана позначився останнім часом певний позитивний злам, а чи були спроби той злам поглибити й відповідним чином допомогти цьому одному з видатніших поетів остаточно перебудуватися? Чи відзначила критика, як знаменне й позит-

тивне явище те, що І. Сенченко перейшов до виробничої тематики? Ні, це, звичайно, не значить, що ми повинні замовчувати про те, що в його творі „Металісти“ є присутні хиби, але чи доцільно було голобельною критикою „гробити“ його, замість по-товариському допомогти усвідомити ці хиби? А що зробила групова необ'єктивна „критика“ з таким, безперечно, нашим, радянським письменником, як Андрій Панів? Адже його без усяких підстав охристили кашенківцем, нацдемівцем, пристосованцем і мало не фашистом! Були в нас і такі випадки, коли з групових міркувань одних письменників перетворювали безпідставно на геніїв, інших „угроблювали“. Часом ще невидрукований твір підносили мало не до небес, а твір, що свого часу цілковито відповідав політиці нашої партії, ну, скажімо, за доби 14 з'їзду ВКП(б), а тепер дещо застарів — просто оголошували за контрреволюційний, нехтуючи всі умови часу й простору.

Наскільки мало dbали ліквідовані тепер організації про створення відповідних умов, щоб поширити вплив пролетарських письменників, які вже оформились, на письменників, які бажають наблизитись до нас — свідчить той ганебний факт, що в нас не створено було по-суті федерації радянських письменників. А тов. Косіор казав на XI з'їзді КП(б)У, що це — наше основне завдання. (Голос з місця — „у нас же є фонди“). Так, фонди нам дали, але одних фондів та адміністративного апарату не досить для того, щоб федерація справді існувала.

Ну, а ця сектантська замкненість пролетарських літорганізацій? Я сподіваюся, що тов. М. Семенко не буде в претензії, що я посилаюсь тут на особисту розмову, яку я цими днями мав з ним. Тов. Семенко сказав приблизно так: „От добре, що, нарешті, буде спілка радянських письменників, я вже не буду диким, зможу бути її членом. А то я проробив певну еволюцію, рішуче відмовився від футуристичних помилок, засудив їх, покаявся, намагався творчістю довести, що я став на нові, пролетарські позиції, прошуся до ВУСПП'у, а мені кажуть: почекай. Чекаю рік, два, — невже ще п'ять років чекати? З окремими вуспівцями були добрі взаємини, але це ж не те, чого я прагнув. Мені потрібний був колективний вплив і допомога цілої організації, а їх я не мав“.

Чи треба ж ще доводити, що організаційні форми ВУСПП і „Молодняка“ справді стали за гальмо для дальшого розвитку соціалістичної літератури, що ці форми треба було рішуче скасувати.

Навіть самої суті постанови ЦК ВКП(б) з 23 квітня, суті реорганізації, деякі товариші з керівництва ВУСПП'у не зрозуміли відразу; зокрема не було достатньої докладної і розгорненої критики попередніх своїх помилок. Мущу оговоритись, що й я тут не про все згадав, бо докладна критика помилок ВУСПП'у в редакційній статті Ц. О. партії „Комуніста“, і я вважаю, що мені нема потреби повторюватися, бо всі ці керівну статтю читали. Цікавий такий факт, що навіть, як мене запевняли, ввечері того ж дня, коли постанову ЦК ВКП(б) з 23 квітня ц. р. оголошено було в місцевій пресі, харківська організація ВУСПП продовжувала приймати нових членів. Отже, виходить, що значення цієї постанови там таки не зрозуміли.

Проте, я вважаю, що помилки ВУСПП були дещо менші за помилки ВОАПП, хоч більшість помилок останньої повторювало керівництво ВУСПП. Наприклад, деякі представники керівництва ВОАПП намагались чинити опір постанові ЦК ВКП(б) про реорганізацію. Нічого подібного з боку секретаріату ВУСПП ми не бачили. Про це я, товариші, згадаю виключно для того, щоб уникнути запитань — чому в складі нашого Оргкомітету більше вуспівців, ніж у російському Оргкомітеті товаришів з попереднього керівництва ВОАПП та РАПП, але ми повинні рішуче заявити, що велика кількість вуспівців у складі Оргкомітету аж ніяк не свідчить, ніби партія комуся дозволить провадити роботу „по старинке“ чи схвалює повторення тих помилок, що характерні були для керівництва ВУСПП „Молодняка“, це аж ніяк не свідчить, що змінилася лише „вивіска“. Ні, тогариші, не вивіска змінилася, а рішуче міняється весь хід справи. Щоб він справді змінився відповідно до нових директив партії — це багато залежить від того, як працюватимемо ми з вами, Оргкомітет та його комуністична фракція.

Треба, товариші, зрозуміти раз назавжди (я в даному разі не боюся обвинувачень у „гнилому лібералізмі“), що навіть найменші ознаки зміни позицій у вчорашнього буржуазного науковця чи письменника — явище для нас позитивне, яке ми повинні вітати, як певну ознаку зламу. Ну, звичайно ж, людина стояла на цілком ворожих для нас класових поглядів, а тепер у її художній і науковій роботі почи-

нають виявлятися деякі окремі елементи нашого світогляду. І не цькувати таку людину треба за плутані позиції, а підхопити ці ознаки зламу для того, щоб допомогти їй, кінець-кінцем, таки опинитися в нашому таборі цілковито. Це не значить, що ми цим захоплювалися, що ми будемо комусь радити орієнтуватися, рівнятися на плутані позиції, — ні, ми будемо домагатись того, щоб такий письменник остаточно усвідомив марксо-ленінський матеріалістичний світогляд, з дух позицій ми не вийдемо, але робитимемо це обережно, по-товариському і пам'ятатимемо, що не можна до всіх письменників — пролетарських і не пролетарських — підходити з однаковими вимогами. Будь-що-будь ми повинні боротися за кожного окремого письменника, що може бути з нами, що може стати радянським письменником, творити соціалістичну літературу і що не є радянським письменником, що не творить соціалістичної літератури. Коли він виявить хоч натяк на те, що його позиції можуть змінитися, ми повинні йому допомогти і створити умови для його перебудови. Треба зрозуміти, що коли Алексей Толстой не пише романів, коли мало нової продукції дає Остап Вишня, Сенченко, Йогансен тощо, то це свідчить за те, що ми не зуміли ще створити таких умов, такої атмосфери в новій спільці радянських письменників, за яких письменники давали б максимум художньої продукції на користь соціалізму. Так само, коли деякі з письменників, які ще перебувають під впливом націоналістичної буржуазії, не почнуть цього впливу ступнено позбавлятися — це частково свідчитиме, що ми працюємо погано, не досить реалізуємо постанову ЦК ВКП(б) з 23 квітня 1932 р.

І треба, товариші, рішуче покінчити з тим спрощенням, тією вульгаризацією. Скажу гостріше — з тією спекуляцією, що мала місце останнього часу на „творчій методі діалектичного матеріалізму“. Тут надзвичайно вчасна й влучна, прекрасна стаття тов. Стецького у „Правді“. Візьмемо хоч би такий абзац:

„В ряде случаев борьба за материалистическую диалектику идет совсем не тем путем, каким бы следовало, иногда приобретаая чисто словесный, формальный, декларативный характер. Некоторые товарищи пропаганду материалистической диалектики и борьбу за ее применение сводят к простой наклейке диалектических или марксистско-ленинских ярлыков, привесок в той или другой области знания. Иначе, как вульгаризаторством, эти явления назвать нельзя.

(А. Стецкий „Об упрощенстве и упрощенцах“).

Тут говориться про явища, що мали й мають ще місце й у нас, зокрема в галузі групової літературної критики. Щоправда, тов. Стецький зазначає різницю поміж загальними й конкретними науками.

„Эти товарищи забывают о различии наук общественных и естественных, наук абстрактных (всеобщих) и наук конкретных. Они не понимают, что общее положение диалектики никак нельзя запросто, механически переносить в науки специальные, не понимают, что одно дело — применение диалектического метода в политической экономии, другое дело — его применение в математике, в физике, тем более, скажем, в хирургии“.

Звичайно, література, літературознавство відноситься до галузі ідеології, але й тут треба розуміти різницю поміж літературознавством і критикою, з одного боку, та художнім твором і процесом художньої творчості, з другого, по-різному вимагати запровадження діалектичної методи чи відображення діалектичного світогляду автора. До літературознавства й критики ми, очевидно, повинні ставити більші вимоги, суворіше бути до тих, хто береться навчати інших діямату. Значно обережніше з відмінними вимогами треба підходити до літературно-художнього твору, а тим більше до складових частин процесу його творення. От послухайте, що далі говорить тов. Стецький:

„Показать беспартийным, как вести доменный процес на основе марксизма-ленинизма или как писать картины или строить дома на основе материалистической диалектики, мы не можем. И тот, кто берется за это, тот шарлатан“.

А я кажу, що той хто таким чином намагається притягати за вуха діямат до окремих складових частинок самого процесу творення поеми, оповідання, той, хто базикає про творчу методу діалектичного матеріалізму, не подаючи її певних ознак,

той, хто намагається довести, що коли в поезії по чотири рядки в строфі, то це діалектично, а коли по два рядки — то це недіалектично, — той так само просто „шарлатан“.

Це не значить, що ми не хочемо, щоб наша художня література відбивала діалектичний світогляд письменника, щоб він усвідомив марксо-ленінську діалектику. Навпаки, ми цього прагнемо і над цим якнайактивніше працюватимемо.

Але чи можемо ми вимагати, щоб кожний письменник спочатку вивчав повний курс діамату від дошки до дошки, а потім уже починав писати? Звичайно, — ні. А часом критика, яку я раніш кваліфікував, призводила до того, що людина боялася писати аж доти — доки не вивчить „на зубок“ повного курсу діамату. З цим треба покіпчити. Шукання творчої методи, гідної нашої доби, у нас повинні залишатися в силі, але ми не маємо права й підстав зв'язувати ці шукання рямцями „творчої методи діамату“ чи „пролетарського реалізму“.

Єдине, чого ми вимагаємо від радянського письменника, це щоб він у своїх творах *правдиво відображав нашу дійсність*, а вона присутня в діалектичній. Коли письменник зуміє усвідомити цю дійсність, її рушійні пружини, її ество, і правдиво її відбиватиме у творчості, то це буде основне. Звичайно, може бути різне розуміння цієї правдивості, „шукування правди“ тощо, тут очевидно потрібний буде колективний вплив, колективна допомога письменникові, щоб він таки, кінець-кінцем, цю діалектичну правду зумів знайти.

Якщо письменник відображатиме дійсність правдиво, то він по суті буде реаліст, тоді його метода буде реалістична. Якщо це буде письменник, який підтримує платформу радянської влади, то це значить, що він революційний письменник, що метода його революційна. Якщо цей письменник прагне брати участь у соцбудівництві, творити соціалістичну літературу, то й метода його буде соціалістична. Отже, товариші, умовно ту методи, на яку ми могли би з вами орієнтуватись, слід було б назвати *революційно-соціалістичний реалізм*. Але це не значить, що ця метода декретується остаточно, що комусь забороняється шукати іншого її визначення. Ми повинні будемо, як слід, опрацювати питання про творчу методи, про творчі шукання, стиль доби тощо, до майбутнього нашого з'їзду. Я вважаю, що сьогоднішньому нашому пленумові слід виділити комісію, якій ми доручимо опрацювати ці питання до з'їзду, що буде очевидно восени.

Цій же комісії ми доручимо опрацювати питання про творчі угруповання в середині спілки радянських письменників. Але тут потрібне рішуче застереження. Ми, безперечно, за те, щоб у нас були і щоб якнайактивніше працювали творчі угруповання, але ми проти того, щоб ці угруповання перетворилися на сектантські, політикантські групи чи фракції. Нам не треба фракцій, крім тієї комуністичної фракції, що утворення її передбачає сама постанова ЦК. Треба мати на увазі, що якийсь час діяти певна інерція старих зв'язків, особистих та організаційних, що колишні вуспівці захочуть бути в творчих групах саме з вуспівцями тощо. Треба цю інерцію подолати. Я, наприклад, особисто, як поет, бажаю бути в одній творчій групі з товаришами Бажаном, Семенком, Первомайським, Йогансенем.

Перехожу, отже, до організаційних завдань. Треба буде, щоб пленум обрав президію Оргкомітету, якій би доручив якнайактивніше готуватись до з'їзду. Треба сьогодні обрати й секретаря Оргкомітету.

Треба розв'язати таке величезної ваги завдання, як дальша робота з ударниками, закликаними до літератури, продовження призову ударників, взаємини з лігуртками на підприємствах, по колгоспах, ВІШ'ах. Опрацювати це питання ми теж доручимо спеціальній комісії, яку ми сьогодні оберемо. А найближчим часом ми скличемо широку нараду, зліт ударників, закликаних до літератури, гуртківчан і поговоримо з ними про нові завдання, що перед ними виникають з постанови ЦК ВКП(б) з 23 квітня ц. р. Безперечно, керівники літературних гуртків повинні залаштатися на місцях і провадити і далі активізувати свою роботу.

Про національні секції. Безперечно, вони повинні будуть існувати в майбутній спілці радянських письменників. А поки що Оргкомітетові доведеться забезпечити керівництво роботою письменників, представників нацменшостей.

Далі зовсім не останнє й таке питання, як питання матеріально-побутового стану письменників. Помиляється той, хто вважає, що ця галузь роботи стосується виключно профспілкової організації — місцевому письменнику. Ми не можемо бути до цього байдужі, бо для того, щоб вимагати від письменника високоякісної-

ідейно і художньо творчості треба його поставити в відповідні матеріально побутові умови. Перед нами завдання забезпечити скоршу й цілковиту реалізацію відповідних постанов ЦК КП(б)У, активізувати в цьому відношенні МК письменників та допомогти йому. Для цього, ми теж оберемо комісію і також доручимо їй розібрати отой головотеський „госпрозрахунок“, що його запроваджують деякі книгарні. Буває таке, що заходиш до крамниці, питаєш якусь книжку, а її нема, заходиш до другої — теж нема, а зайдеш до складу — там цілі стоси цієї книжки. Виявляється, що це й є „госпрозрахунок“ книгарень. Мовляв, як нема великого попиту на якусь книжку, то не треба її й вимагати з складу. А звідки ж буде попит, коли книгарня не зуміла популяризувати нової книжки.

Треба внести зміни в видавничі справи, забезпечити організацію видавництва єдиної спілки радянських письменників на базі ліквідованих видавництв окремих спілок, подбати, щоб на це були й кошти, і папір. Так само треба подбати за перебудову групових журналів та „Літгазети“. Для цього теж треба обрати сьогодні ж видавничо-журнальну комісію і дати їй директиву, щоб вона боролася за листаж, не припускаючи, щоб хтось „під шумок“ реорганізації намагався запроваджувати непотрібну ощадність.

Це приблизно основні з тих питань, що стоять перед майбутньою спілкою радянських письменників України, що їх має розв'язати позачерговий з'їзд письменників, до якого ми готуємось. Закінчуючи, я хочу ще раз підкреслити те, що треба усвідомити всім раз назавжди, що тут не зміна вивіски, що перед нами нова доба розвитку радянської соціалістичної літератури, нові колосальні ваги завдання покладаються на кожного з нас, колосальна відповідальність, і про неї повинен пам'ятати кожний з членів Оргкомітету, готуючись до майбутнього з'їзду з тим, щоб забезпечити таку роботу з'їзду, яка б цілком виправдала ті надії, ті завдання, що їх покладає на нас своєю останньою постановою, своїми директивами комуністична партія більшовиків, за твердим неухильним керівництвом якої, її ленінського ЦК і вождя партії т. Сталіна, ми й провадитимемо всю нашу роботу (оплески).

СЕРЕД КНИЖОК ТА ЖУРНАЛІВ

„МУХА МАКАР ТА ЙОГО П О М И Л К А“

Петро Панч. Харків. Видання „Гарт“, 1932 року. Ціна 65 коп.

ОКРЕМИМ виданням видано „Муху Макара та його помилку“ Петра Панча. Тут, власно, два оповідання: „Муха Макар“, писане в лютому 1930 р., та „Помилка Мухи Макара“ з датою лютий 1931 р.

Після „Білого вовка“, де автор, неправильно змалював клясову боротьбу на селі, власне, змазав її, підмінивши показом звиродніння куркульства та твердженням, що куркулі самі себе знищать, перегризавши один одного, як казкові білі вовки (на жаль, в „Моїй доповіді“ П. Панч, згадуючи про це оповідання, не дає йому належного клясового поцінювання, навпаки, апологетизує його, говорячи ніби це була достойна відповідь на „Червоноградські портрети“ Сенченка).

В „Мусі Макарі“ знов повертається автор до показу клясової боротьби на селі, але вже за умов розгорнутого соціалістичного наступу, за часів ліквідації куркульні як класи на базі суцільної колективізації. А це значить, що ми з ще більшою увагою мусимо поставитися до „Мухи Макара“, чекаючи від автора заперечення своїх попередніх неправильних настанов, чекаючи твору, який правильно викривав би всі ті процеси, що відбуваються на селі.

Муха Макар, що ім'ям його названо й ціле оповідання, „воював за віру, царя й отечество, а за більшовиків уже не міг“, бо „стривожив нутро у Карпатах“. За виразом автора, злидні його обсіли, як робітничову руку моголі, але за бідного він себе не вва-

жав. З першої до останньої сторінки підкреслюється кумед-ість, дурнуватість, нестійкість та слабодухість цього Макаря.

Він повторює те, що говорять інші, він робить те, що роблять інші, при чому дими іншими в то його жінка, то „парнішка молодий“—з заводу робітник, то його синок Павлушка, то куркуль Параван—з однаковою вагою, це залежить лише від того, кого останнього він слухав.

Спочатку показує автор цього бідняка Муху, як „дудку куркульську“, якого обробляє куркуль Параван, знаючи його слабе місце—мрію про власного коня. Навіть коли Муха Макар записався до колективу, загітований „парнішкою молодим“, то досить було куркулеві пообіцяти йому продати поцінно коня, як він, повторюючи очі брехні куркуля, виступив на загальних зборах і з колективу виписався.

Але коли після зборів йдуть палати зібрані безвірниками образи і в колішній церкві остаточно оформити вступ до колективу, Муха Макар винуватою ходою побрів до брами, звідки греміла оркестра,—бо, зрозуміло, на зборах і куркуль, і підкуркульчик, дістали належну відсіч і говорили ніяк не останніми.

Такий же самий залишається Муха Макар і в колективі. Показу перевищення Мухи, показу зміни його психології—немає. Він залишається „дудкою“. На яку тепер грає колектив, але очевидно, що це вплив не міцний, що досить поговорити з ним, хоч би тому самому куркулеві Паравану,—і він буде слухняно повторювати за ним.

В колективі Макар Муха ретельно виконує покладені на нього обов'язки—обслуговування трактора, що оре колективне поле, але й тут йому робиться ніяково від одного куркульського погляду Паравана, який мовчки стіс-

і дивитися, як трактор переорює межу його поля. Автор лише показує, що хотів би сказати Муха, одбігши далі в поле і набравшись духу. З цього видно, як би діяв Муха, коли б ще куркуль, та й заговорив до нього.

„Помилка“ Мухи полягає в тому, що коли його послали до міста, щоб налагодити зіпсовану частину від трактора (дивно, що не могли послати кметливішого), він до робітників заводу — шефа з'являється з горілкою за пазухою, бо, мовляв, знає „порядок“.

Чекаючи, доки налагодять частину, він попадає на суд над п'яницями: запрошений робітниками (після їхніх промов), навіть сам виступає проти цих п'яниць. Але коли він на ближньому двинтарю збирається попоїсти і вже витягає пляшку з горілкою, яку він приготував для робітників, — говорячи: „отак помилитися на старість“, — очевидно збирається сам виправити цю „помилку“ — його зупиняє синок Павлушка, соромить — і Муха Макар виливає горілку на землю.

„Помилка“ не Макара Мухи, а автора полягає в підході до цього селянина, вчорашнього одноосібника, сьогоднішнього колгоспника. Він його показує за методом зверхности, підкреслення сільського ідітизму. Отже, автор подає нетипову постать і загальне уявлення від села, як його показує П. Панч в останніх новелях, як чогось тупого, безпросвітнього, напівідіотського.

Так, неправильно показав Павло Панч селянина-бідняка. Однобоко, викривлено, спотворено.

Мусі Макару не протиставлено свідомого неможливого, колгоспника. Бо ті „голоси“ на зборах, окремі репліки бабусі „в хустці з вушками“ — це ще не показ. Примітивний і куркуль, який дає на схованку до Мухи нові образи, а старі віддає палити, який на зборах

виступає із заявою про вступ до колгоспу.

Лише символічно показує П. Панч перевагу нових соціалістичних форм праці в тому, що трактор, коли переорює межі, вивертає предковичного каменя, хоч при цьому і сам псується, — цей показ явно недостатній.

Пролетарське керівництво на селі показано в шефстві заводу, де на селі працують робітник-тисячник, але завод конкретно дуже мало допомагає його роботі.

Робітників заводу подано спрощено, з вульгаризованою мовою. А п'яниці, що над ними відбувається суд, якимось зразу після виступу Мухи м'януть, визнають свою вину, хоч перед тим дуже опиралися.

В „Мусі Макарі“ П. Панч не повторив попередніх шкідливих настанов „Білого вовка“, намагається показати боротьбу на селі, як боротьбу класову, цим самим заперечує попередню теорію взаємопіддання куркулів, але робить це недостатньо, а тому й невірно, спотворюючи ролі неможливого, активного борця за нові соціалістичні форми праці.

Можна було чекати, що в „Помилці Мухи Макара“, писаній через рік після „Мухи Макара“, П. Панч глибше розкриє початок переродження цього Мухи, що мав би статись під впливом праці вже в колективі, — але цього нема. В „Помилці“ нема, власне, показу класової боротьби на селі, та особливо елементів цієї класової боротьби, що в нових формах виявляється всередині колгоспу.

В історії ідейно-творчого розвитку П. Панча „Муха Макар“ є ще зовсім недостатній крок уперед. А це ставить завдання перед письменником глибшої праці над усталенням свого світогляду, над остаточним переборенням хиб своєї творчості.

Пасічник

НОТАТКИ ПРО КНИЖКУ,
ЩО ВАРТА УВАГИ
„К-7“ Фелікс Фульмо. ДВОУ
„Молодий Більшовик“ 1932 рік.
I

„К-7“ — це повість про боротьбу за радянське авіабудівництво. Автор — робітник Харківського авіазаводу — відображає героїчну боротьбу робі-

тників свого заводу за побудову великої літака „К-7“ конструкції інженера Костенка.

Герой повісті — це Ленінський комомол, що керований партією штурмує труднощі, переборює їх, що насичений ентузіазмом і творчим завзяттям буде „К-7“.

Перше, що треба відзначити, як безперечно позитивне в повісті Фульмо-

вій, — це намагання автора показати комсомол, комсомольський колектив у його багатогранності. І дійсно авторові пощастило показати колектив не знеособленим, яким він часто-густо виглядає у творах наших молодих авторів. Фультон не лякує комсомольський колектив. Є в цьому колективі і хлопці, що інколи хитаються, спотикаються, приміром, як Вася, і навіть інколи пролазять в могутні лави комсомолу агенти клясового ворога, як Валентин Румянцев, але їм автор ідейно протиставляє творчий міцний колектив — це ентузіясти: Ляоня, Чан-Фу, Плавин, Оля, що спроможні за собою повести тих, що хитаються, надихнувши їх творчим інтуїзмом, що спроможні викрити і знищити клясового ворога, який проліз в їхні лави. Читаючи повість Фультона хочеш сказати разом з молодим поетом Степаном Крижанівським — «комсомол — це звучить героїчно.»

II

Продовжуючи аналіз цього твору, ми поруч з певними досягненнями автора відзначимо і цілий ряд хиб та недоліків у його творі. Але, звичайно, це зовсім не перечить тому, що „К-7“ є повість, яка безперечно варта уваги. Навпаки — ці хибі і недоліки саме і мають ще більше заохотити увагу читачів і автора, допомагаючи авторові виправити твір, твір в основному безперечно цінний і що має правильні настановлення.

Цілоком слушно автор намагається в показі героїв своєї повісті уникнути шкідливого і прикогого лякування. Ось перед нами постать Ляоні. Ляоня зразковий секретар комсомольського осередку. Вдарник, ентузіяст. Ляоня немає жодного прогулу за все перебування на заводі. Але склався так обставини, що Ляоня прогуляв 2 дні. Причини прогулу — родинні непорозуміння, розлука з дружиною. Далі автор цілком слушно відзначає, що все ж таки Ляоня комсомолец, Ляоня ентузіяст і саме це становить його суть. Але самий факт прогулу Ляоні надто не вмотивований, „пришитий білими нитками.“ Адже дійсно, розв'язавши питання про розлуку з дружиною, в один вечір і не зустрівши з її боку заперечень, Ляоня чомусь, як констатує автор, ще цілих два дні „панькав-

ся з Анютою.“ І тому 2 дні не виходив на роботу.

Через що?

Що ж могло Ляоню примушувати не виходити два дні?

Невідомо, автор цього не пояснює.

Отже, виходить, — авторові просто „потрібні“ були Ляончини прогули, щоб, з одного боку, показати його безлякування і щоб Ляоня пізніше віддав свій вчинок на суд заводського колективу, доводячи цим ще раз свою свідомість. Але, як ми вже відзначили, що ці прогули не вмотивовані, штучно „притягнуті“. Тим то звучать вони непереконливо і у данім разі автор не спромігся розробити поставленого питання. Безперечно, схематично показано від автора і перевиховання комсомольця Васи.

Вася одірвався від комсомолу, Вася скотився в bagno обивальщчини і хуліганства, заявляючи, що „у вині, шамовці та бабах — суть нашого життя“. І ось цей Вася діставши підчас п'янки від одного з своїх товаришів удар пласкою в голову, пролежавши місяць у лікарні, відразу став свідомим.

„Видужати б швидше, — думав Вася. — Візьму у життя зовсім іншу лінію. Шкода, що вигнали із комсомолу, але по заслугі. Приймуть назад. Бо ж свої люди — комсомолу рідня, не чужі“.

Отже тут автор лише констатує психологічний злам, не намагаючись вмотивувати цей злам виховним впливом комсомолу, оточенням тощо. Не намагається показати, як, якими шляхами Вася дійшов до засудження своїх попередніх вчинків.

III

Показуючи у своїй повісті шкідництво і боротьбу зі шкідництвом, автор не захоплюється, якимись неймовірними і фантастичними вибухами і руйнаціями, автор надзвичайно переконливо показує, що ворог у боротьбі „не хелтує“ і „дрібними“ вилазками. Затримка матеріалу, брак, невчасно подані закладки, це теж „методи роботи“ клясового ворога. А наслідок — простой, прориви, зриви у будівництві. Отже автор ставить ведущим завданням: показати і викрити практику шкідництва і це йому безперечно в основному вдається. Проте, самі постанції шкідників надто трафаретні, гли-

боко показати їх Фувльмові не пощастило. Не спромігся автор показати в який спосіб, якими шляхами вдалося викрити шкідницьку організацію на авіазаводі. Фульмо лише констатує самий факт арешту членів організації.

„Учора—Гусева, сьогодні—батька“— Так з уст дочки шкідника ми дізнаємося про арешт. Проте якими шляхами викрили цю організацію шкідників—автор про це не говорить.

Скупчивши всю свою увагу на показі комсомолу, автор ще не спромігся одночасно глибоко розробити всіх тих питань, що їх охопила повість у процесі свого розгортання. Тимто авторові, приміром, не вдалося в особі Білова (секретар партколектива) добре, глибоко і всебічно відобразити партійне керівництво. Бо ж Белов поданий надто блідо, спорадично бачимо ми його, тільки на зборах, у президії, і в повісті він виглядає другорядною, малозначною, додатковою постаттю.

Партійне ж керівництво в цій повісті безперечно мусило бути розроблено значно глибше. Адже героїчний комсомол іде до велетенських перемог, керований від партії. Отже, звичайно, ступінь розробленості цих матеріалів і питань у повісті щільно зв'язано із ведущим завданням твору — показати комсомол.

Тільки як недостатню розробленість матеріалів, а через це і прикру схематичність, тільки так можна розцінювати і той факт, що в автора вся адміністрація в повісті — шкідники, чи ті, що прислужуються шкідникам, Такий директор, такий зав. госп. такий зав. відділу постачання, зав. ПРБ тощо. Інших в авторі не показано. І це звичайно не вірно, адже ми маємо вже чимало наших директорів, висуванців зав. відділами, що героїчно борються за промфінплян і їх слід було протиставити цим шкідникам, які ще є в нашому апараті.

IV

Дуже часто наші молоді автори та навіть і дехто з досвідчених письменників показують технічні процеси одірано від людей. Люди показані „самі по собі“ і техніка теж „сама по собі“. Отже техніка показується, так би мовити, якимось „засобом чергування“ Такого порядку „описи“ техніки, що „вставляється“, бувають часто-густо

надзвичайно нудні найприкріше те, що інколи автори, показуючи так одірано техніку від людини, скочуються до фетишизування машини, до надмірного техніцизму. Фелікс Фульмо уникнув цієї помилки. Автор не відривав техніку від людини. В його повісті верстат, деталь, струмент показані в в руках людини в певній, творчій взаємодії:

„Цзян та Вася по дві зміни стоять біля верстатів. У них робота кипить. Вася справді лускає вушки. Раз, два три — і в корито верстату летить зрізане різцем вушко — маленька слива. Цзян робить муфти, розрізає пруткувату бронзу, розсвердлює її свердлом і намітчиками нарізає внутрішню різьбу. Вони обоє стомилися, трохи зблідли і в них під очима сині круги. Працюють на совість. Вася дивиться на різець, скеровуючи його, і на патрон, що швидко крутиться. Коли різець здирає із сталі стружку, надає потрібної форми вушку, Вася про себе лічить „раз, два, три“... і коли сливка падає в корито, з посмішкою каже „а“. Доходить до круглої цифри кількість вушок і Вася кричить Цзянові:

— Сто. Всього дві тисячі вісімсот.“

Така подача техніки, технічних процесів промовляє на користь виробничої повісті „К-7“.

Проте інколи автор подає нам цілі уривки переобтяживши їх спеціальною авіобудівничою термінологією, не намагаючись у самій подачі з'ясувати читачеві суть і призначення цих деталей, чи елементів. І через це читач незавжди може уявити собі те, про що говорить автор.

„Треба було поставити площин, підкоси, пригнати кількерма поворотнього та прилопити башмак до костиля. Дубин взяв лінійку з кутоміром та почав встановлювати фюзеляж по лінії польоту.“

Покличеш чорноробів, — казав він Плавину, — поставиши площини під ліварями. Я з Рум'яндевим буду площини та підкоси встановлювати, а ти візьмися за кіл та башмак.“

Звичайно ця термінологія вимагає деякої розшифровки, бо ж необізнаний на авіобудівництві читач тут звичайно далеко не все розуміє.

Отже, виробнича повість „К-7“ — твір, що заслуговує на увагу. Молодий автор спромігся досить добре, без лякування показати комсомольський колектив. Повість насичена творчим ентузіазмом і бадьорістю. Проте, у процесі розгортання повісті автор початківець не спромігся достатньо глибоко розробити увесь матеріал, що його охопила повість.

Тим-то інколи в повісті відчувається нерозробленість окремих моментів, схематизм.

Авторові слід конче звернути увагу на такі моменти: виразніше, чіткіше і глибше показати партійний провід, випнувши і розробивши постать Белова;

глибше умотивувати і продумати причини дводенного прогулу Льоні; уникнути прикрого схематизму в показі адміністрації, протиставивши шкідникам адміністраторам — пролетарських адміністраторів. Авторові слід глибше умотивувати процес перевиховання Васі, випнувши ролю комсомолу в тому зламі, що трапився з Васею. Ми певні що автор безперечно упорався з поставленими перед ним завданнями. Аджеж, повторюємо ще-раз — повість „К-7“ свідчить про великі досягнення Фульма. Автор-початківець спромігся дати твір, що насажує нашого читача до нових боїв, нових перемог на фронті соціалістичного будівництва і в цьому його невід'ємна основна позитивна ознака.

О. Жданович

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКА ХРОНІКА

ПРО УТВОРЕННЯ ОРГКОМІТЕТУ— ЄДИНОЇ СПІЛКИ РАДЯНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ

Нарада представників літературних організацій УСРР палко вітає постанову ЦК ВКП(б) від 23 квітня 1932 р. про перебудову літературно-художніх організацій — постанову, що створює найкращі умови розвитку радянської літератури, умови для роботи всіх письменників радянської України, які „підтримують платформу радянської влади і прагнуть брати участь у соціалістичному будівництві“.

Всеукраїнська спілка пролетарських письменників — ВУСПП, створена 5 років тому, щоб зміцнити позиції пролетарської літератури, коли ще були невеликі кадри пролетарської літератури — провела за допомогою та провідом ЦК КП(б)У значну роботу на літературному терені, провела боротьбу з класово-ворожими націоналістичними впливами на українську радянську літературу та з націоналістичними збоченнями серед окремих радянських письменників. Але останнім часом у цій організації виявилась небезпека групової замкненості, адміністрування, відриву від основних завдань, що їх ставить партія перед радянською літературою, відриву „відчуження“ груп письменників, що співчують соціалістичному будівництву“.

Загальні збори літорганізацій — ВУСПП, „Молодняк“, „Плуг“, ЛОЧАФ —одногласно привітали постано-

ву ЦК ВКП(б) і закликали всіх радянських письменників України за провідом ЦК ВКП(б) та ЦК КП(б)У об'єднатися навколо розв'язання завдань, визначених XVII партійною конференцією, завдань, що їх поставив ЦК ВКП(б) перед усією радянською літературою нашої країни.

Літературні організації України ухвалили, щоб виконати постанови ЦК ВКП(б) на Україні утворити єдину спілку радянських письменників України.

Щоб реалізувати постанову ЦК ВКП(б) про літературні організації, щоб створити спілку радянських письменників України, щоб підготувати і провести з'їзд радянських письменників України, утворити організаційний комітет у такому складі.

1) Кулик (голова оргкомітету). 2) Микитенко, 3) Фефер, 4) Кириленко, 5) Щупак, 6) Шишов, 7) Городської, 8) Хвильовий, 9) Любченко А., 10) Панч, 11) Тицина, 12) Іван Ле, 13) Корнійчук, 14) Головка, 15) Грудина, 16) Остап Вишня, 17) Бажан, 18) Семенко, 19) Ірчан, 20) Куцнарьов, 21) Терещенко.

З доручення ВУСПП: Микитенко, Кириленко, Кушнарьов-Пример, Щупак, Фефер, Усенко, Іван Ле, Городської, Шишов.

З доручення „Молодняк“: Усенко, Гончаренко, Мізюн, Крижанівський.

З доручення „Плуг“: Грудина, Старчак, Солодченко, Кноре, Пилипенко, Гікиш, Вільховий.

З доручення ЛОЧАФ: Щербина Галушко, Патяк, Дубинський.

ПОСТАНОВА СЕКРЕТАРІАТУ ВУСПП

Секретаріат Всеукраїнської спілки пролетарських письменників (ВУСПП) оголошує спілку за ліквідовану і

ухвалює — передати організаційному комітетові свої журнали, фінанси і майно:

Микитенко, Кириленко Кушнарьов-Пример, Щупак, Фефер, Іван Ле, Усенко, Городської, Шишов.

НАСЛІДКИ ЛІТЕРАТУРНОГО К О Н К У Р С У

На літературному конкурсі, що його оголосив сектор мистецтв НКО УСРР в галузі оповідання, нарису, роману і повісті першу премію дістав твір В. Зоріна під назвою „Ром“. Твір цей видав під прізвиськом автора ЛІМ, а так само його видрукував у № 6—1931 р. журнал „Гарт“ під девізою. В оповіданні подано художнє виображення поневіряння, безправного становища, соціального й національного гноблення циганів у Басарабії, окупованій від румунських бояр, перехід циганського табору до УСРР та праця на землі — комуною.

Другою премією нагороджено оповідання М. Козоріза (члена літорганізації „Західня Україна“) під назвою „Юра“. Оповідання на тему зростання у молодого пролетаріята Підкарпаття революційно-пролетарської свідомости сенсу класової боротьби з ка-

піталізмом і панством в умовах Західньої України під проводом комуністичної партії. Оповідання надрукував журнал „Західня Україна“ в № 9—31 р.

Третьою премією нагороджено нарис Кудрицької Антонини з Гумаві „Риб'яча коліска“ на тему колгоспного будівництва, а саме організації рибного господарства в колгоспі.

Конкурсні твори, що друкувались без прізвись авторів, належать таким авторам: оповідання „На заводі“ („Гарт“, № 5—31 р.), автор Самійленко С.; оповідання „Онопрій Куть“, що вийшло окремою книжкою накладом „Рух“ та що його надрукував журнал „Плуг“ № 5²: 6—31 р. — автор П. Ванченко; оповідання „Перша ударниця“ („Гарт“, № 11—31 р.) — автор П. Нод (Станович); оповідання „На рейках“ („Гарт“—32 р.), автор А. Фабчевський; оповідання „Мухоморці“ („Західня Україна“ № 7-8—31 р.), автор Калінчук-Пасанто.

ПРОТЕСТ СВІТОВИХ П И С Ь М Е Н Н И К І В

Міжнародна спілка Тен-Клюбів до якої належать 4 тисячі письменників 55 країн, звернулася до урядів усіх держав з закликом проти звущань над політичними в'язнями.

Т Е Н Т Р

Пленум ради Всеукомдраму. В кінці квітня відбувся пленум ради Всеукомдраму т-ва драматургів, композиторів і сценаристів. Пленум був цілком перебудовний, він дав напрямок для дальшої роботи т-ва.

Пленум відкрив член президії ради М. Ірчан. Далі з промовою, присвяченою черговим завданням Всеукомдраму, виступив Я. Городской.

Основну доповідь про роботу Всеукомдраму і план роботи на 1932 р.

Підписали заяву: Моріс Метерлінк, Джильберт Честертон, Джон Геллвортсі, Бернард Шоу, Герберт Велз, Ромен Ролан, Поль Валері, Жорж Дюамель, Андре Моруа, Андре Жід, Гергарт Гавитман, Томас Манн, Робіндран Тагор, Кнут Гамсун і інші.

подав голова президії О. Досвітний Після того мали слово секретарі секцій Всеукомдраму.

В обговоренні взяли участь т. т. Я. Мамонтів, К. Буревій (Харків) Б. Радиш, Зільберман (Одеса), Перехлавець-Степовий (Дніпропетровське) та інші.

З короткою доповіддю про творчу методу драматурга виступив на пленумі Р. Пример.

Пленум поповнив президію ради Всеукомдраму новими членами: Р. Примером, Я. Городским, П. Івановим.

ЗАХІДНЯ УКРАЇНА

Європейські письменники про голод на Закарпатській Україні.

Відомий чеський письменник Іван Ольбрахт, добре обізнаний з тим роз-

пучливим станом, до якого призвело Закарпатську Україну панування чехословадських загартників, виступив в Ужгороді з читанням своєї нової повісті з життя Закарпаття. Ольбрахт схаактеризував Закарпатську Ук-

раїну, як „країну перманентного голоду“, країну, де трудяща людність вазнає величезного визиску, перебуває в темряві та злиднях.

Нещодавно Закарпатську Україну відвідав німецький письменник Людвіг Рен. Описуючи становище в цій поневоленій голодній країні, він зазначає, що багато трудящих тут живуть у хлівах, діти зимою ходять босі і голі. Рен підкреслює, що, захотівши побачити, який же хліб їсть людність, він мусів обійти багато хат, щоб знайти шматочок хліба...

„Цим людям треба негайно допомогти, бо вони вже не в силі сами боротися з злиднями в цій країні, де нема жадної праці“, — закінчує Рен.

Англійський буржуазний журналіст

Гамилтон, який так само оце недавно був на Закарпатській Україні, не може затаїти жахливого враження від голоду й злиднів, що тут панують.

„Я був у голодних місцевостях Китаю й Індії, — пише він. — Я був під час голодової бльокади 1918 р. в Німеччині. Але ніколи й ніде я не бачив такого великого голоду, таких злиднів, як на Закарпатській Україні. До того ж мушу сказати, що ніякої допомоги — ні громадянської, ні урядової — голодні не дістають“.

Такі наслідки грабіжницького господарювання загартбників на Закарпатті.

Пограбована, обдерта й голодна трудяща людність залишена на призволяще.

ПІДСУМКИ МАЛЯРСЬКОГО К О Н К У Р С У

Розписаний у минулому році малярський конкурс „Вікон“ дав змогу зв'язатися з „Вікнами“ молодим початкуємим малярам, що в більшій або в меншій мірі виявили свої здібності в низці карикатур, рисунків, ілюстрацій. Малюнки ці відбивали життя робітників і селян, здебільшого відгукуючись на його найактуальніші питання.

Через те малюнки були переважно цензурні й не могли появитися у журналах. Інші малюнки початківців хоча помислами і сюжетами виявили правильно й корисно настановлення, не надавалися до вміщення через їхні технічні недосади.

Праці давніших співробітників „Вікон“ (Країна, Дашевського) бували переважно конфісковані, тому редакції доводилося обмежуватися до вміщення малюнків Кет Кольвіц і Гай-пріха Цілле, а також малюнків американських пролетарських митців, які в

своїх творах відбивали не тутешню дійсність.

Цензурні причини і матеріальні спроможності „Вікон“ склалися на те, що в останніх числах „Вікон“ не вміщувано ніяких малюнків. Все таки конкурс дав практичні наслідки, виводивши з праці трудящих мас молоді коча й невироблені ще сили, які після відповідної праці над собою в напрямку підвищення своїх мистецьких кваліфікацій зможуть стати корисними робітниками в ділянці образотворчого мистецтва.

З речей поміщених у „Вікнах“ треба відзначити монтаж і карикатури Країна й Дашевського. Заслужують на відмітку різьбярські проекти пам'ятника Шевченка, які хоча й не підходять до вимог малярського конкурсу та проте мають вартість як зразки монументальної різьби.

Щоб дати змогу молодим малярам краще виявитися, редакція продовжила малярський конкурс і на цей рік. В кожному числі „Вікон“ репродукується по кілька надісланих творів.

П Р Е С А

День преси СРСР

День більшовицької преси 1932 р. радянська преса зустріла новими досягненнями і перемогами. За попередніми даними, загальна сітка газет, видаєх у СРСР, збільшилась майже

вдвоє проти початку 1931 р. і дійшла 5.560 назов з разовим тиражем до 35 млн. примірників.

Разові тиражі газет, починаючи з 1928 р., зростали так: 1928 р. — 8,8 млн. примірників, 1929 р. — 12,5 млн., 1930 р. — 22 млн., 1931 р. — 34,5 млн., і 1932 р. — разовий тираж усіх газет має дійти 40 млн. примірників.

Річний тираж газет збільшився з 2 млрд. примірників 1928 р. до 6 млрд. примірників 1931 р. і має ще збільшитися 1932 р. — до 6,5 млрд. примірів.

Газетна сітка розподіляється так: видається понад 360 республіканських і краєвих газет з разовим тиражем понад 20 млн. примірників, щось 1.800 районних газет з тиражем 6,5 млн. примірників, щось 130 міських газет з тиражем понад 1,5 млн. прим., близько 1600 фабрично-заводських газет з тиражем до 3,5 млн. прим. і понад 600 колгоспно-радгоспних газет з тиражем щось 350 тис. примірників.

З загального числа газет трохи не 4 тисячі видається російською мовою і понад 1500 більш як 60 національ-

ними мовами народів, що залюднюють СРСР.

З тиражу — понад 2 млн. примірників разового тиражу має одна газета, понад 1,5 млн. прим. — 2 газети, понад 500 тис. прим. — 3 газети, і понад 100 тис. прим. — 35 газет.

Число аркушів книжкової продукції за даними книжкових палат становило 1931 р. щось 3,5 млрд. аркушів відбитків, що дає збільшення проти 1930 р. на 16%. Сітка журналів зменшилась проти 1930 р., але число аркушів становило 1,2 млрд. аркушів, що дає збільшення проти 1930 р. на 15,2%.

Друга п'ятирічка має дати ще вищі темпи зростання нашої більшовицької преси.

Двадцятиліття газети „Правда“

5-го травня поточного року вийшло двадцять літ існування органа ЦК і Московського комітету ВКП(б) — „Правди“.

„Правда“ відіграла величезну роль у історії нашої партії та в справі підготування робітничих мас до Лютневої і Жовтневої революцій 1917 року.

Надто відповідальну роль виконала „Правда“ в справі підготування Жовтневого збройного повстання, організації робітничі і саадатські маси.

Позицію того періоду „Правди“ можна характеризувати, як позицію боротьби за владу рад, за пролетарську революцію і диктатуру пролетаріату.

За радянського періоду „Правда“ — центральний орган комуністичної пар-

тії більшовиків — став гострою зброєю партії в боротьбі за зміцнення диктатури пролетаріату, за генеральну лінію в соціалістичному будівництві, за комунізм.

Тепер на порозі другої п'ятирічки за обставин бурхливого наступу на всіх ділянках соціалістичного будівництва в СРСР і поглибленої світової економічної кризи в капіталістичних країнах, — „Правда“ бореться з більшовицькою непримиренністю за генеральну лінію партії, з усім опортунізмом і з правим ухилом, головною небезпекую на даному етапі.

Під керівництвом центрального комітету і проводиря партії т. Сталіна за нових умов „Правда“ веде боротьбу за соціалізм.

До дня преси на Україні

Відзначаючи день преси, партія і вся пролетарська громадськість підбиває підсумки своєї роботи на цій важливій ділянці. А коли так, то цікаво порівняти показники нашої роботи за три роки першої більшовицької п'ятирічки. Коли, за часів пролетар-

ської революції на Україні українських книжок видано майже в 4 рази більше, ніж за 120 років всієї попередньої доби української літератури“ (з резолюції X з'їзду КП(б)У), то за три роки першої п'ятирічки ми дійшли таких величезних темпів дальшого зростання друкованого слова на Україні:

	1927-28 р.	1929 р.	1930 р.	1931 р.
Книги в млн. примірників	34,1	62,5	124,0	123,0
Книги в млн. відбитків	197,2	309,0	535,0	586,0
Журнали в млн. відбитків	48,2	53,5	683,3	103,0
Газети (без багатотиражок) в тис. прим.				
разовий тираж	1.370	1.751	3.087	6.150
Газети в млн. примірників за рік	285	327	515	809

Як бачимо, за три роки п'ятирічки книжкова продукція УСРР зросла в 3,6 рази за кількістю примірників і втричі за кількістю аркушів-відбитків. Газетна продукція за разовим тиражем — в 3,8 рази, за загальним річним тиражем в 2,8 рази.

Продукція журналів збільшилась більш ніж удвоє. Це ми мали навіть за тих умов, коли паперова промисловість СРСР не виконала свого плану і ми не мали, у зв'язку з цим, накреслених за планом паперових ресурсів на 1931 рік. До цього треба ще додати тисячі газет багатотиражних на заводах, в окремих цехах, в бригадах, в радгоспах, та, що майже всі райони УСРР мають свої газети.

Яскравим показником більшовицького здійснення ленінської національної політики партії є також зростання української книжки (періодики та неперіодики) і книжки мовами національних меншостей. Коли 1926-27 р. видано українською мовою—2.445 назв книжок—16.313 тис. примірників, мовами національних меншостей відповідно — 156 та 561 тис., то 1931 р. видано українською мовою—6.252 назв книжок—107.615 тис. примірників, а мовами національних меншостей видано відповідно — 728 та 389 тис. Ці цифри показують величезне зростання української книжки і за назвами, і особливо за тиражем, а так само величезне збільшення темпів у зростанні книжкової продукції мовами національних меншостей. Треба тут зазначити, що за цей час вперше на Україні почали видавати літературу молдавською мовою.

1931 року видано 52 млн., в тиражах масової літератури 34 млн. підручників, 5 млн. дитячої літератури (не підручників), 3 млн. юнацької та 1.2 млн. наукової літератури. За питомою вагою в продукції 1931 р. посідають: класики марксизму, соціально-економічна та політична література—37,3%, техніка (разом з агротехнікою)—14%, точні знання—7,9%, красне письменство—11,3%. Цього таки року широко розгорнули видання українською мовою творів В. Леніна, т. Сталіна, постанов партійних з'їздів. За ці 3 роки розгорнуто видання основної технічної літератури.

Коли 1927 р. видано технічної літе-

ратури 322 назви, із них українською мовою 82, то 1929 р. — 460 назв, а тому числі українською мовою — 227; року 1930 видано 785 назв, з них українською мовою — 493, а за перше півріччя 1931 р. — 524 назви, з них українською мовою — 331. Пересічний тираж технічної книжки українською мовою — 10 тис. примірників. Проте, треба відзначити, що ці темпи є цілком недостатні. Досі не виконано директив партії довести питому вагу технічної книжки до 30%.

Поряд з цими кількісними досягненнями надалі мають приділяти як найбільше уваги якості продукції наших видавництв, ідеологічній витриманості її, виданню спрости більшовицької книжки.

Щодо видавничої та поліграфічної і книготорговельної роботи, то тут не викорінено знесібки, безвідповідальності, зрівнялівки. Це недостатньо запроваджується господарянок. Не досить залучено робітничу автуру, не систематично працюють редакційні ради при видавництвах. Тематичні плани видавництв ще ширко не обговорюють на робітничих, колгоспних, червоноармійських зборах, в комсомольських і партійних організаціях.

З цим мають покінчити, рішуче перебудовуючи роботу, на заводах історичних вказівок вождя партії тов. Сталіна.

Поліграфія України впорється тепер при своїх технічних можливостях з виконанням промфіпланів видавництва. Але вже тепер відповідальні установи і організації заходяться біля питання капітального будівництва друкарень, бо наступних років наявна поліграфія не впорється з своїми завданнями.

Вжито також заходів до ліквідації прориву в паперовій промисловості України.

Друга п'ятирічка ставить перед видавництвами нові, величезні вимоги. Отож далі мають розгорнути рішучу боротьбу за піднесення видавничої справи, яка „відстає від швидкого зростання потреб на книгу“ (з постанови ЦК ВКП(б) від 15-VIII-31 р.), щоб це піднесення йшло на рівні з темпами соціалістичного будівництва другої п'ятирічки.

Видає видавництво ЛІМ

Заст. відпов. редактора П. Колесник

Формат $\frac{1}{16}$ 4-пошт. Обсяг— $8\frac{1}{4}$ др. арк. В 1 др. арк. 50.000 літер. Здано до виробництва 5-VIII-32 р. Підписано до друку 17-IX-32 р. Техред. Василевский

74956

ВСІ КОМСОМОЛЬСЬКІ ТА КУЛЬТОСВІТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЛІТЕРАТУРНІ ГУРТКИ,
РОБІТНИЧІ КЛЮБИ, ШКОЛИ, ВИШ'І, БІБЛІОТЕКИ, ЧИТАЛЬНІ,

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧИТАЙТЕ ПОШИРЮЙТЕ! **МОЛОДНЯК**

ОРГАН ЦК ЛКСМУ
РІК ВИДАННЯ
ШОСТИЙ

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ТА ГРО-
МАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ ІЛЮСТРОВА-
НИЙ ЖУРНАЛ-МІСЯЧНИК

МОЛОДНЯК містить актуальні ґрунтовні статті з
питань національної політики партії,
культурної революції і роботи комсо-
молу. Широко висвітлює в статтях, нарисах, хроніці
досвід роботи комсомолу на всіх фронтах соціалістич-
ного будівництва та на фронті культурної революції

МОЛОДНЯК повно висвітлює процес розвитку ра-
дянської літератури на Україні,
друкує твори комсомольських письмен-
ників, робітників-ударників закликаних до літератури,
розгортає огляд комсомольської літератури, борючись
за створення Магнетобудів літератури. Містить твори
видатних українських поетів, письменників, драматур-
гів, критиків та революційних письменників Заходу і
Сходу. На сторінках „МОЛОДНЯКА“ висвітлюється
участь комсомолу України в галузі суміжних мистецтв
(образотворчого фронту, театру, музики та кіно,
у „МОЛОДНЯКУ“ — великий розділ бібліографії та
хроніки

ДО ВІДОМА АВТОРІВ:

Рукописи до редакції треба надсилати передруковані на
машинці на одному боці аркуша. На рукописові обов'-
язково ставити справжнє прізвище автора і точну
домашню адресу. В рецензіях на книжки, крім назви й
автора, треба зазначати видавництво, тираж, кількість
сторінок, ціну, рік видання. Не прийняті до друку ру-
кописи, менші як на половину друкованого аркуша,
а також рукописи, ухвалені до друку, — редакція
не повертає

ПЕРЕДПЛАТА

На рік . . . 4 крб. — коп.
На 6 місяців . 2 крб. — коп.
На 3 міс. . . 1 крб. 20 коп.
Ціна окремого номера 50 коп.

ВСЮ ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ ВИКЛЮЧНО ПОШТА
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Харків, 21, ПУШКІНСЬКА, 46. „Молодняк“ Телеф. 57-28